

Bijlage 2**Algemene Ledenvergadering 10 november 2022****Jaarverslag oktober 2021- oktober 2022****1. Bestuur**

Op de 18^e ALV op 7 oktober 2021 zijn bestuursleden Leontine Bijleveld (voorzitter), Ariane Hendriks (algemeen bestuurslid) en Sara ETTY (algemeen bestuurslid) herbenoemd. Elise Ketelaars is als algemeen bestuurslid toegetreden tot het bestuur. Nina Dekkers is toegetreden als aspirant-bestuurslid, maar is halverwege het verslagjaar afgetreden vanwege persoonlijke omstandigheden. Verder bestond het bestuur uit Ingrid Vledder (algemeen bestuurslid), Luna Vollebregt (secretaris) en Mieke van den Bergh (penningmeester).

De ledenadministratie is gedurende het verslagjaar, net als de voorgaande jaren, tegen een vrijwilligersvergoeding gedaan door (niet-bestuurslid) Toos Verhaar.

Het bestuur heeft in totaal zes keer (online) vergaderd en heeft tussendoor via email en telefoon contact gehouden en besluiten genomen.

2. Bijeenkomsten**Jaarcongres 7 oktober 2021**

Het jaarcongres vond plaats op 7 oktober 2021 en stond in het teken van huiselijk geweld in het familierecht. Zo'n 60 leden en andere deelnemers uit het veld waren aanwezig. Een aantal van hen heeft zich na het congres als lid van de VVR ingeschreven. Het doel van het congres was om aanbevelingen te formuleren die recht doen aan artikel 31 van het Verdrag van Istanbul: wat moet er anders dan nu, om slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen beter te beschermen in gezags- en omgangszaken? Wat gaat er mis en hoe kunnen we dat verbeteren? De VVR heeft ter voorbereiding van het congres op de website een [speciale pagina over huiselijk geweld in het familierecht](#) gemaakt, waar relevante artikelen zijn geplaatst. Dagvoorzitter van het congres was Margreet de Boer, familierecht advocaat in Amsterdam, Eerste Kamerlid voor Groen Links en oud-bestuurslid van de VVR. De sprekers waren **Bianca Poldervaart** (Raad voor de Kinderbescherming); **Katrien de Vaan**; (beleidsonderzoeker/adviseur bij Regioplan); **Tako Engelfriet** (het Verdwenen Zelf, organisatie voor slachtoffers van relationeel psychisch geweld) en **Susanne Tempel** (senior rechter bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant).

Een uitgebreid verslag is te vinden op de VVR-[website](#)

Bijeenkomst over rechtszaken huishoudelijk personeel 2 juni 2022

Op 2 juni organiseerde de werkgroep Sociaal en Europees Recht van de VVR in samenwerking met VVR-lid masterstudente Zaza van de Koppel in Utrecht een bijeenkomst over recente uitspraken over de rechtspositie van huishoudelijk personeel. De bijeenkomst werd voorgezeten door dr. Anja Eleveld, associate professor Europees arbeidsrecht aan de VU te Amsterdam, coördinator van de werkgroep Sociaal en Europees recht. Leontine Bijleveld (voorzitter VVR) hield een inleiding over

achtergronden en de stand van zaken van de beroepsprocedure van de PGB-zorgverlener bij de Centrale Raad van Beroep. De VVR adviseert de (advocaten van de) zorgverleenster in deze zaak (zie ook onder het kopje 'overige activiteiten'). Op de [website](#) is meer informatie te vinden over de procedure in eerste aanleg. Leontine Bijleveld is ook ingegaan op de rol die de Europese jurisprudentie en het VN-Vrouwenverdrag tot nu toe speelden in deze zaak. Anja Eleveld is kort ingegaan op de meest [recente uitspraak van het Hof van Justitie EU](#). Deze uitspraak zal waarschijnlijk ook een rol spelen bij het hoger beroep in de zaak van de PGB-zorgverleenster. 15 leden en andere deelnemers namen actief deel.

6 oktober 2022: Minister van Gennip ontvangt boek *Eindelijk 'n uitkering!*

Onlangs verscheen de VVR-publicatie *Eindelijk 'n uitkering! Met dank aan het VN-Vrouwenverdrag. Het verhaal van 15 jaar procederen, lobby en actie voor de uitkeringsrechten van zwangere zelfstandigen*. Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Karien van Gennip, nam op 6 oktober het eerste exemplaar in ontvangst.

10 oktober 2022 paneldiscussie *Eindelijk 'n uitkering!* Law Hub Amsterdam

In samenwerking met Bureau Clara Wichmann en het Netwerk VN-Vrouwenverdrag organiseerde de VVR een tweede presentatie op 10 oktober. Voorzitter was Anja Eleveld, associate professor aan de rechtenfaculteit van de VU en VVR-lid. Panelleden waren: Prof. Gerrard Boot (rechtenfaculteit Leiden) en Prof. Frans Pennings (rechtenfaculteit Universiteit Utrecht). Ook auteur en VVR-voorzitter Leontine Bijleveld nam deel aan het panel. Mede aan de hand van een casus (zie USZ 370 uit 2021 met annotatie van G.C. Boot) en stellingen stond centraal hoe studenten en advocaten op het terrein van sociaal recht geïnformeerd kunnen worden over de potentie van het VN-Vrouwenverdrag. De door de in het boek beschreven procedures tot stand gekomen jurisprudentie – rechtstreekse werking toegekend aan een artikel van het VN-Vrouwenverdrag – is baanbrekend. Maar toekomstige procedures staan of vallen met het invoeren van de jurisprudentie en het volgen van de vereisten voor ontvankelijkheid.

3. Werkgroepen

Werkgroep naamrecht

Bij de versoepeling van het naamrecht in de jaren negentig (ouders mochten gaan kiezen tussen de achternaam van de vader of moeder) konden de diverse TK-fracties en de regering uiteindelijk geen overeenstemming bereiken over een seksneutrale vangnetbepaling. Daarom werd besloten dat indien gehuwde/geregistreerde ouders geen keuze maken of geen overeenstemming bereiken, het kind de naam van de vader (of duomoeder) krijgt. Deze vaders-wil-is-wet bepaling is een vorm van directe seksdiscriminatie, omdat ongerechtvaardigd onderscheid op grond van geslacht wordt gemaakt door een ongelijke behandeling in gelijke gevallen.

In januari 2019 vroeg de Tweede Kamer per motie om indiening van een wetsvoorstel dat ouders de gelegenheid zou geven ook voor een gecombineerde geslachtsnaam te kiezen. Tijdens de internetconsultatie over het concept voor zo'n wetsvoorstel heeft de VVR er in [haar consultatiereactie](#) (maart 2021) op gewezen dat het daarmee mogelijk wordt de vangnetbepaling een seksneutrale vorm te geven.

Het wetsvoorstel tot introductie van een gecombineerde geslachtsnaam werd uiteindelijk in december 2021 ingediend (Kamerdossier 35990); de VVR-consultatiereactie ging mee als een van de bijlagen bij de memorie van toelichting. De Joke Smit Stichting leverde eind januari 2022 ten behoeve van het verslag een [commentaar](#) ter ondersteuning van het VVR-standpunt.

Het bestuur heeft naar aanleiding van deze ontwikkelingen in februari 2022 besloten een tijdelijke VVR-Werkgroep Naamrecht op te richten. De werkgroep brengt op alle mogelijke manieren bij bewindspersonen, parlement en zelfs de [Raad van State](#) het dossier naamrecht, inclusief voorgeschiedenis, onder de aandacht. Daarbij legt zij uit dat de huidige vangnetbepaling in strijd is met het gelijkheidsbeginsel van artikel 1 Grondwet, met artikel 26 van het Verdrag Burgerrechten en Politieke Rechten en met de artikelen 14 jo. 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Er is ook strijd

met artikel 16 van het VN-verdrag tegen vrouwendiscriminatie; het CEDAW heeft al een aantal keer onderstreept dat de Nederlandse wetgeving niet strookt met het VN-Vrouwenverdrag.

De werkgroep heeft in de verslagperiode veelvuldig bel- en mailcontact gehad met diverse betrokkenen en uitvoerig gecorrespondeerd, zie onder het kopje 'lobbyactiviteiten' voor meer informatie. Daarnaast heeft de werkgroep Naamrecht zich namens de VVR in mei 2022 ook in het publieke debat geroerd, met onder meer opinie-artikelen in de [Volkskrant](#) en het [NRC](#).

Werkgroep personen- en familierecht

Op het jaarcongres op 7 oktober over huiselijk geweld in het familierecht werden deelnemers opgeroepen zich alvast aan te melden voor de nieuw op te richten werkgroep personen- en familierecht. Diverse belangstellenden hebben zich gemeld. De eerste bijeenkomst vond plaats op 11 mei 2022. Het onderwerp van de bijeenkomst was: welke aanknopingspunten bieden het VN-Vrouwenverdrag en het Verdrag van Istanbul in familierechtzaken waarbij huiselijk geweld en/of geweld tegen vrouwen een rol speelt. Gastspreker was [Corinne Dettmeijer-Vermeulen](#), lid van het CEDAW- Comité. Zij besprak de mogelijkheden die internationale verdragen (VN-Vrouwenverdrag, Verdrag van Istanbul) bieden in zaken waarin er sprake is van geweld tegen vrouwen. Na de lezing van Corinne Dettmeijer was er gelegenheid om met elkaar kennis te maken. Er waren 17 aanwezigen, voornamelijk advocaten en andere juridische professionals. De werkgroep telt ongeveer 25 leden.

Werkgroep Sociaal en Europees Recht (SER), Werkgroep Migratierecht en Werkgroep Geweld tegen Vrouwen

De werkgroep Migratierecht en Geweld tegen Vrouwen zijn in het verslagjaar niet samen gekomen vooral vanwege de COVID 19 beperkingen. Wel houden de trekkers uit het bestuur ontwikkelingen op deze gebieden in de gaten. De werkgroep SER organiseerde de onder 2 genoemde bijeenkomst over rechtszaken huishoudelijk personeel. In het komende jaar zal worden gekeken hoe de activiteiten van deze werkgroepen vorm kunnen worden gegeven.

4. Lobbyactiviteiten

Brief aan Raad van State over ter advisering aanhangige wetsvoorstel met betrekking tot de keuze van de geslachtsnaam (31-10-2021)

Eerder heeft de VVR een [bijdrage geleverd aan de internetconsultatie](#) over het concept-wetsvoorstel dubbele achternaam.

Volgens de VVR is het belangrijkste probleem dat de naam van de vader gehandhaafd blijft als de ouders geen gezamenlijke keuze doen. Deze vangnetbepaling is een duidelijke schending van het gelijkheidsbeginsel. De ministerraad heeft het wetsvoorstel met betrekking tot de keuze van de geslachtsnaam op 12 oktober 2021 ter advisering voorgelegd aan de Raad van State. De voorgelegde teksten zijn niet openbaar, maar uit de besluitenlijst van de ministerraad viel af te leiden dat geen wijziging was aangebracht in de vangnetbepaling. Daarmee zou deze vorm van achterstelling van vrouwen in stand blijven, terwijl er met de introductie van de dubbele achternaam kansen zijn hier een einde aan te maken. Daarom heeft de VVR het eerder opgesteld commentaar met een begeleidende brief naar de Raad van State gestuurd. In de brief wijst de VVR erop dat de de Belgische variant voor de hand ligt: bij onenigheid tussen de ouders of bij gebreke van een gezamenlijke naamskeuze zal het kind de naam van beide ouders dragen, in alfabetische volgorde.

[Brief VVR aan RvS met commentaar introductie gecombineerde geslachtsnaam](#)

Brief aan vaste commissie justitie en veiligheid met pleidooi voor nader verslag wetsvoorstel introductie gecombineerde geslachtsnaam (01-07-2022)

Op 29 juni 2022 verscheen de nota naar aanleiding van het verslag van het wetsvoorstel Introductie gecombineerde geslachtsnaam (35990). Daarin wordt nauwelijks ingegaan op de vragen van verschillende fracties over het handhaven van de discriminerende vangnetbepaling (bij onenigheid tussen ouders over de achternaam prevaleert de naam

van de vader/duomoeder). Daarom bepleitte de Werkgroep Naamrecht van de VVR in een brief aan de commissie van de Tweede Kamer dat deze een nader verslag zou schrijven. De brief wijst er onder meer op dat na het Grondwettelijk Hof van België (in 2016) ook het Italiaans Grondwettelijk Hof in april 2022 vergelijkbare bepalingen in het naamrecht ongeldig heeft verklaard omdat er sprake was van een schending van het gelijkheidsbeginsel. De brief is te vinden op de [website](#).

Brief aan Eerste Kamer over handhaven discriminatie in wetsvoorstel introductie dubbele geslachtsnaam (08-10-2022)

Op 7 september 2022 vond het plenaire TK-debat plaats en uit het [verslag](#) blijkt dat de discriminerende vangnetbepaling door verschillende fracties is aangesneden. Er is een [amendement](#) ingediend door PvdA en GroenLinks, dat ontraden is door Minister Weerwind. Die onderbouwde zijn standpunt in [een brief](#) aan de Tweede Kamer waarin hij betoogde dat de vangnetvorm niet strijdt met het VN-Vrouwenverdrag en het EVRM. Helaas heeft het amendement het niet gehaald in de Tweede Kamer. De Werkgroep Naamrecht heeft vervolgens een uitgebreid commentaar geschreven en aangeboden aan de Commissie voor Justitie en Veiligheid van de Eerste Kamer, waarin zij schrijft dat de Kamer ernstig zou moeten overwegen aan te dringen op een novelle, zodat de beoogde wet geen seksediscriminerende vangnetbepaling zal bevatten.

[Brief VVR aan Eerste Kamer met commentaar](#)

Petitie verbetering wetgeving seksuele intimidatie (04-02-2022)

VVR-lid Mirjam Decoz nam samen met Alie Kuiper het initiatief om een petitie te organiseren met een dringende oproep aan het nieuwe kabinet om snel ILO Verdrag tegen geweld en intimidatie op het werk te ratificeren. Verdrag 190 is in juni 2019 door de jaarlijkse Internationale Arbeids Conferentie aanvaard.

De VVR heeft de petitie onmiddellijk ondertekend. Het bestuur heeft ook leden opgeroepen de petitie te ondertekenen. [Petitie voor betere wetgeving tegen seksuele intimidatie](#)

5. Overige activiteiten

Uitsluiting PGB-zorgverleners van sociale zekerheid is verboden discriminatie!

De [Rechtbank Rotterdam](#) deed in de week voor kerst een opzienbarende uitspraak in een langlopend principiële dossier: de uitsluiting van huishoudelijk personeel in het sociaal recht. PGB-zorgverlener Carol Kollmann had zich in 2020 tot de VVR gewend, omdat ze graag de door de VVR uitgegeven [handboeken over de rechtspositie van huishoudelijk personeel](#) wilde gebruiken in haar procedures tegen het UWV. Kollmann wilde erkenning (registratie) van haar ene PGB-baan als arbeidsverleden voor de sociale zekerheid. Van haar andere PGB-baan, waarvoor wel premies waren ingehouden, werd ze werkloos na zeven maanden, omdat haar cliënte in een verzorgingstehuis terecht kwam. Maar het UWV wees haar WW-aanvraag af.

Gesteund door Bureau Clara Wichmann, Houthoff Pro Bono en de VVR, die een juridische steungroep vormde, heeft Kollmann nu van Rechtbank Rotterdam in de principiële zaak gelijk gekregen. Uitsluiting van PGB-zorgverleners van sociale zekerheid levert verboden discriminatie van vrouwen op. Inmiddels is duidelijk dat deze principiële zaak beoordeeld zal worden door de Centrale Raad van Beroep, die 22 december 2022 als datum voor de zitting heeft bepaald. Het UWV heeft hoger beroep aangetekend. Namens Kollmann is ook hoger beroep aangetekend: Rechtbank Rotterdam oordeelde dat ze geen WW zou ontvangen omdat ze niet aan de wekeneis voldeed. Kollmann en haar team vinden dat de Rechtbank ten onrechte haar vakantiedagen niet meetelt.

Naar aanleiding van de publiciteit rond de uitspraak hebben andere PGB-zorgverleners zich tot de VVR en Bureau Clara Wichmann gewend. Een van hen heeft eveneens beroep aangetekend tegen de afwijzing van haar WW-aanvraag. De VVR heeft geholpen bij een aanvullend beroepsschrift en een verzoek tot uitstel van de zitting tot de uitspraak van de CRvB. Rechtbank Rotterdam besloot de op 6 oktober geplande zitting door te laten gaan. Betrokkene wordt vergezeld door iemand van de steungroep.

Annotatie belangrijke uitspraak over huiselijk geweld

In het juridische tijdschrift Jurisprudentie in Nederland (JIN) van 19 maart 2022 publiceerde familierechtadvocaat en VVR-bestuurslid Ariane Hendriks een annotatie bij de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 23 december 2021. In deze uitspraak oordeelt het Hof dat op grond van het Verdrag van Istanbul huiselijk geweld een factor is waarmee de rechter expliciet rekening moet houden bij het nemen van beslissingen over gezag en omgang. De veiligheid van de ouder en het kind moet centraal staan. In deze zaak vereiste het belang van het kind dat de moeder alleen met het gezag over het kind wordt belast. De annotatie en de uitspraak zijn gepubliceerd op de [website van de VVR](#)

Eindelijk 'n uitkering! Met dank aan het VN-Vrouwenverdrag

Vorig verslagjaar had het bestuur de aanvraag van Mac Vijn en Leontine Bijleveld voor een bijdrage uit het CLWI-VVR-fonds goedgekeurd om de strijd om de uitkeringsrechten van zwangere zelfstandigen, waar de VVR vanaf de oprichting bij betrokken is geweest, te documenteren. Het boek *'Eindelijk een uitkering! Met dank aan het VN-Vrouwenverdrag. Het verhaal van 15 jaar procederen, actie en lobby voor de uitkeringsrechten van zwangere zelfstandigen.'* kwam in mei 2022 uit en is een uitgave van de Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann, i.s.m. Dames fan 'e Riege. De publicatie is te bestellen via het contactformulier op de VVR-website en [digitaal](#) gratis beschikbaar. Auteurs: Mac Vijn† en Leontine Bijleveld.

Consultaties Emancipatienota

In de zomer van 2022 organiseerde het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) twee consultaties voor organisaties om mee te denken over de nieuwe Emancipatienota. Op de eerste bijeenkomst, op 13 juni, kregen organisaties gelegenheid om aan te geven welke onderwerpen in de nota niet mogen ontbreken. De tweede bijeenkomst, op 14 juli, stond in het teken van internationale verplichtingen. Op beide bijeenkomsten waren VVR-bestuursleden aanwezig, alwaar zij onder meer ingingen op het belang van kennis over internationale verplichtingen, zoals het VN-Vrouwenverdrag, bij de Rijksoverheid en de rol die OCW zou moeten spelen in het bevorderen van deze kennis.

6. Nieuwsbrieven, website en sociale media

- Er zijn vier nieuwsbrieven aan de leden verstuurd met aankondigingen en nieuws. Na verschijnen is de nieuwsbrief op de website vrij toegankelijk.
- Website bezoek: in verslagperiode hebben ruim 900 personen de [VVR website](#) bezocht. De meest bezochte pagina's betreffen het onderwerp huiselijk geweld in het familierecht.
- Regelmatig melden zich mensen via het contactformulier op de website. Als het individuele problematiek betreft verwijst de VVR door naar rechtshulpverleners, bij voorkeur de leden die zich op de website presenteren. Waar het om algemene problematiek gaat probeert het bestuur de kwestie op te pakken of naar andere organisaties te verwijzen.
- De online [jurisprudentiedatabase](#) is dit verslagjaar meerdere malen aangevuld.
- In de rubriek '[opinie van leden](#)' zijn vijf stukken geplaatst.
- De VVR is sinds september 2014 actief op twitter met [@vvrouwenrecht](#). Het account wordt beheerd door Ingrid Vledder. Het account heeft 790 volgers. Er worden regelmatig, in de regel op wekelijkse basis, berichten gedeeld vanuit het account.
- Op de LinkedIn-[pagina](#) hield het bestuur volgers op de hoogte van relevante ontwikkelingen en bijeenkomsten. Het aantal volgers is toegenomen van 115 naar 156. De Facebook-pagina wordt niet meer actief ingezet, daar LinkedIn een logischer platform is gezien de doelstelling en doelgroepen van de vereniging.

7. Samenwerking en netwerken

De VVR zet, zoals blijkt uit de voorgaande paragrafen, net als de voorgaande jaren vooral in op samenwerking met andere organisaties ten behoeve van activiteiten zoals bijeenkomsten, schaduwrapportages, lobbybrieven en petitie's.

8. Ledenontwikkeling

In 2021 hebben zich drie nieuwe junior, zes reguliere en twee senior leden aangemeld. Zes leden hebben opgezegd. In januari - oktober 2022 zijn er drie student-, vier reguliere leden en één senior lid bijgekomen en hebben vier leden opgezegd. In oktober 2022 telt de vereniging in totaal 134 leden.